

WIE MEET MET TWEEËRLEI MAAT?

Telkens weer wordt een mensch in zijn leven gedwongen dingen te doen, die hij liever niet deed. Liever leefde ik in vrede met alle menschen, maar het blijkt ieder oogenblik, dat strijd noodzakelijk is.

Ik zal in dit artikel ingaan op een artikel van ds R. IJpma van Loppersum, getiteld: „Tweeërlei maat”, voor eenigen tijd verschenen in „De Strijdende Kerk”.

Ik had het liever niet gedaan; ik had den tijd voor het schrijven van dit artikel liever anders besteed. Maar ik geloof, dat het noodzakelijk is.

Ik heb daarvoor een paar redenen.

„Ten eerste wordt nog elke 14 dagen een nummer van „De Strijdende Kerk” samengeesteld onder eindredactie van ds G. Toornvliet. Zoogenaamd moet het dienen „ter voorlichting van de Geref. Kerken in Nederland”; het blaadje heeft daarmee op het oog de synodocratische kerken. Gedeeltelijk wordt het ook gratis verspreid onder de leden der echte, der vrijgemaakte Geref. Kerken; en, hoe meer synodocraten zich erop abonneeren, hoe meer nummers onder ons verspreid kunnen worden.

Wie van den inhoud kennis neemt, bemerkt dat het blaadje zich vrijwel uitsluitend richt tegen die echte Geref. Kerken; tegen haar bestaansrecht, tegen haar School, tegen haar predikanten en tegen haar leden.

Al direct rijst dan de vraag: maar zijn die echte Geref. Kerken dan zóó gevaarlijk voor die synodocratische kerken (die zich nog, in strijd met de Belijdenis, gereformeerd noemen), dat het instand houden van een apart blad daartoe vereischt is? Men heeft van die zijde n.l. géén blaadje, dat zich speciaal richt tegen de Hervormde Kerk; en geen, dat alleen strijdt tegen de Remonstrantsche Broederschap; neen, men heeft dit blaadje, geheel eenig in zijn soort, dat zich alleen maar richt tegen de Geref. Kerken!

En toch, als ik eens let op h.v. de Hervormde Kerk; dan zie ik daar 'n momenteel zeer grooten invloed van de Barthiaansche theologie; niemand kan zelfs precies zeggen, hóe groot die invloed al is! De overgrote meerderheid der Hervormde predikanten is, in ieder geval, leelijk door het Barthiaansche hondje gebeten. En als ik dan nog let op de leerstoelen in de dogmatiek aan de drie Rijksuniversiteiten en aan de Stedelijke te Amsterdam, waar de a.s. Hervormde predikanten tot hun dienst opgeleid worden, dan zie ik daar doceeren Miskotte, Berkelbach v. d. Sprenkel, Haitjema en Van Niftrik, allen..... Barthianen!

Wat moet dát voor de toekomst worden? Daar komt bij, dat de Geref. Kerken veel en veel kleiner zijn dan de Synodocratische gemeenschap, maar de Hervormde Kerk vele malen gróóter! Daar komt verder bij, dat de contacten tusschen de leden der Geref. Kerken en der synodocratische, dank zij een uitgebreide en geraffineerde propaganda, heel gering zijn; maar die tusschen synodocraten en Hervormden vele malen intenser; hier en daar zelfs vrij innig! Altemaal redenen, waaruit een gewoon mensch tot de nuchtere conclusie zou komen: nu, als men eigen menschen wil gaan waarschuwen tegen dreigende gevaren, dan zal men toch wel op dat front zijn hoofdmacht inzetten, waar het gevaar het grootst is; in dit geval: op het front tegen de Hervormde Kerk!

Maar neen, tot onze verwondering moeten we constateeren, dat ds Toornvliet het noodig vindt, den inhoud van zijn blaadje alleen te richten tegen de Geref. Kerken!

Ra, ra, wat zou daar achter steken?

En dan denk ik zoo: zouden „zijn” menschen misschien tóch nog niet zoo overtuigd zijn van de noodzaak, de bewuste synodebesluiten streng bindend aan al de geloovigen op te leggen? Daar waren indertijd, in 1942, ook zóóveel kerkeraden, zelfs verschillende classes, en zelfs nog 2 part. synoden, tezamen vertegenwoordigende meer dan de helft van alle toenmalige Gereformeerden, die aan de generale verzochten, de meeningsverschillen, zoo zij dan nog behandeld „moesten” worden, toch zeker niet in oorlogstijd te behandelen.

Of..... zou er uit het regelmatig verschijnen van dat blaadje, met zijn karakteristieke inhoud, tóch spreken een spoortje valsche hartstocht, die het bestaan en voortbestaan der Geref. Kerken en het nog steeds voortgaan der kerkreformatie, niet goed hebben kan?

Het kon wél eens zijn, dat wij hier het spijkertje op zijn kop tikten!

Daar is een tweede reden.

Het is bekend, dat ds Toornvliet het beroep heeft aangenomen naar de synodocratische kerk van Leiden om evangeliseerend te arbeiden onder de studenten en afgestudeerden der Leidsche Universiteit. In zulke omstandigheden doet men nog al eens gaarne erg „breed”; dan moet men niet bekrompen zijn; liever behoorlijk „oecumenisch”. Ik weet niet, hoe ds Toornvliet zich zal ontpoppen in dien arbeid. Tot nu toe heeft dit zijn blaadje, als ik wel ingelicht ben, in zijn voorlichting nog niet opgenomen, dat het ook onze, de Geref. Kerken, gaarne gerangschikt zag onder de „kerken”, die aan de oecumenische beweging mee mogen doen. Van een jammerklacht, dat zij b.v. niet vertegenwoordigd waren ter laatste gehouden, z.g. „oecumenische synode” in Amerika, heb ik evenmin iets vernomen..... Maar dit kan nu misschien gaan

verkeeren, zoodat we in de toekomst zullen mogen rekenen op een „Strijdende Kerk”, die tegenover ons een heel wat „breeder” standpunt zal gaan innemen..... Of, zal de wijze waarop het blaadje tot nog toe onze kerken „bestookt”, typeerend zijn voor den arbeid van ds Toornvliet onder de Leidsche studenten en afgestudeerden; waaronder „vrijgemaakten” zijn, maar ook Hervormden en Remonstranten, enz.? Of..... zou ds Toornvliet er op het eene „terrein” (dat der „Strijdende Kerk”), aldus uitzien, en op het andere „terrein” (dat van het Leidsch studentenleven) alzóó?

We wonen in dezelfde stad; dat maakt het gemakkelijk voor mij, hem een weinig in het oog te houden; hem en..... zijn „Strijdende Kerk”!

✱

We komen nu tot het artikel van ds IJpma, dat ds Toornvliet waardig gekeurd heeft als hoofdartikel voor zijn blaadje dienst te laten doen.

Het begint al direct op deze vriendelijke wijze: „Het is bekend, dat prof. Schilder en de zijnen vrijwel geen middel hebben geschuwd om onze kerken zwart te maken”.

Ik ga maar voorbij aan de uitdrukking „prof. Schilder en de zijnen”, hoewel het mij sterk doet denken aan de nawerking van 'n gezegde, dat men in de eerste helft van 1944, toen prof. Schilder geschorst was, nogal eens kon hooren; n.l. over den kop en het verdere van den lintworm: „als we den kop maar eenmaal te pakken hebben, gaat de rest vanzelf wel af”. Ik vraag echter wél even aandacht voor deze laatste rijkke insinuatie; dat zij „vrijwel geen middel hebben geschuwd om de kerken van ds IJ. zwart te maken”. Vrijwel geen middel! Zóó gemeen, zóó vuil kon het niet zijn; als het maar dienen kon, om die kerken zwart te maken, werd het niet geschuwd! Een eerbaar mensch heeft een afschuw van gemeene middelen; prof. S. en de zijnen niet; zij „schuwden” zulke middelen niet. Want ze hadden maar één doel: die kerken zwart te maken! Ze zeiden wel: we willen de kerken oproepen tot reformatie, oproepen zich vrij te maken van zondige besluiten! Maar dat was maar lak; hun eigenlijke doel was, die kerken zwart te maken!

Bij rustige overdenking is dat toch de inhoud van den eersten zin.

En terwijl ik dezen zin aldus overdenk, komt daar even voor mijn geest een andere zin, eveneens uit een synodocratisch blad; waarin geklaagd werd, dat de „toon” van de stukken in de vrijgemaakte pers toch altijd zoo scherp is en zoo hatelijk.....

✱

De volgende zin, dien ds IJ. verantwoord acht uit zijn pen te laten vloeien en dien ds T. waardig acht te laten drukken op de eerste pagina van zijn blad, luidt: „Eén van die middelen, waardoor zij getracht hebben de duizenden uit onze kerken te drijven, was dat van politieke verdachtmaking. De „synodocraten” waren kerk-vertreders en volks-vertreders. Hoe dikwijls hebben we die liefelijke qualificatie in „De Reformatie” niet kunnen lezen”.

Ik overdenk wéér even..... Wat een welwillende qualificatie toch van den arbeid der vrijmaking van Christus' kerk! „Trachten de duizenden uit onze kerken te drijven!” Als zulk „drijven” geen bewuste, opzettelijke, en openbare scheurmakerij is, weet ik het niet meer! En dan denk ik even aan art. 80 K.O.: „Voorts onder de grove zonden..... zijn deze de voornaamste: openbare scheurmaking!” En dan denk ik ook aan het Avondmaalsformulier: „allen, die secten, mitterij en tweedracht in kerken begeeren aan te richten..... moet zangezegd worden, dat zij geen deel in het Rijk van Christus hebben!”

Alweer, dit zijn toch de inhoud en de konsekventie van dien zin; daaraan kunnen ds IJpma en Toornvliet toch niet ontkomen!

En dan denk ik verder hieraan, dat ik gedateerd Oct. 1946 een stuk ontving van de „Generale Synode der Geref. Kerken in Nederland”, ondertekend door de predikanten H. A. Munnik, S. G. de Graaf, C. v. d. Woude en dr L. v. d. Zanden, waarvan pg. 1 aldus besluit, dat wij degenen zijn, met wie die kerken zich „nog steeds in Christus vereenigd weten”..... en ik begin te twifelen: zouden ds IJpma en ds Toornvliet het wel zoo heelemaal met dat zinnetje eens geweest zijn? Nu, Sept. 1947, nemen zij het zelf niet meer voor hun rekening! Want: die vrijgemaakten..... het zijn op-en-top: doelbewuste scheurmakers!

✱

We gaan verder: prof. S. en de zijnen „schuwden” dus o.a. niet het middel van politieke verdachtmaking. Dat is dus; iemand politiek verdacht maken, die het tot nog toe niet was. Wat „politiek-verdacht” inhoudt in 1947, behoeven we haast niet te vragen. De overgrote meerderheid van alle Nederlanders zal daarop antwoorden: dat beteekent zooveel als N.S.B.-neigingen te hebben. Ds IJ. schrijft: het is zooveel als iemand onder verdenking te brengen, volksverrader te zijn! En hij schrijft dan verder, dat dikwijls in „De Reformatie” gestaan zou hebben, dat „de synodocraten kerk-vertreders en volks-vertreders waren”. DE synodocraten!

Als ik aan ds IJ. zou vragen, mij eens te brengen al de nummers van „De Reformatie”, waar dat inge-

staan heeft, ik vrees, dat hij niet met een erg dik stapeltje aan zou komen dragen.

Daarom zal ik ds IJ. een handje helpen; maar dan gaan we lezen, wat er staát!

In het nummer van 20 Juli 1945 staat een meditatie van K. S., getiteld: „Landverrader? Kerkverrader!” Ik verzoek allereerst aandacht voor het vraag-en uitroepsteeken. En voor de waarschuwing (!), waarmee deze meditatie al aanstonds begint: „Landverrader, landverrader! De term is suggestief genoeg; wie dit register opentrekt, vindt dadelijk belangstellend gehoor. Vooral in dagen van oorlog, en in bezet gebied”.

Het verdient aanbeveling de hééle meditatie goed te lezen, voor hij komt tot het slot, dat aldus luidt: „Daarom, bedenkt, gij anti-revolutionairen, dat de ramp over de natie, en over „het sociale” begint met kerk-verraad. Met kerk-miskennen. Als de kerk haar woorden devalueert — en daar is zij onder het synodocratische wanbestuur hard mee bezig, — dan wordt die kerk een ramp voor de natie. En als de Christen gemeenschap de goederen van „boven-Jeruzalem” verkwanstelt, is zij een pest. Slechts in haar kerkisolement ligt haar kracht, ook voor de natie, óók voor „het sociale leven”, voor alles wat natuurlijk is en kreaatuurlijk.

Want wel is waar zijn wij als Nederland geen kerkvolk meer. En onze kerk is geen volks-kerk meer. Dat alles is verdwenen na den Pinksterdag, in het Nieuw Verbond.

Maar wij hebben uit alle volken, ook uit het onze, de kerk zien vergaderen. En die kerk in het volk, in de natie, kan en moet voor de natie ten zegen zijn als zoutend zout en ook als lichtend licht, indien zij haar kerkkarakter zuiver houdt, en haar politieke credo opbouwt uit haar geloofsbelijdenis, haar kerkelijk credo.

Derhalve: in of buiten de cel, en onder of boven den grond: maakt U op, wordt verlicht, want Uw licht komt. Het groote eeuwige jubeljaar is toch in aantocht. Wilt gij geen landverrader wexen? Wees dan geen kerkverrader. Gij zijt geen van beide. Of anders: beide tegelijk.” (Alle gespateerde letters zijn van K. S.)

Ik kan mij voorstellen, dat ds IJ. onder het lezen van dit citaat al ongeduldig zit te draaien op zijn stoel, omdat hij het haast niet meer in kan houden: „ziet U wel, daar staat nu precies, wat ik beweerd heb. Ge zijt geen van beide, (geen kerkverrader en geen landverrader) óf ge zijt beide tegelijk!” En boven staat: de kerk is onder het synodocratische wanbestuur hard bezig aan kerkverraad; dan zijn de leden daarvan dus ook hard bezig aan landverraad!” Ds IJ. make zich echter niet zóó gemakkelijk van dit citaat af. Ds IJ. weet ook wel, dat de Kerk, naar luid van art. 29 N.G.B. drieërlei taak heeft: reine prediking des Evangelies, reine bediening der sacramenten en gebruik van de kerkelijke tucht, zooals Christus bevolen heeft. We letten nu hier op die „reine prediking des Evangelies”; van het Woord Gods dus. Is er in eenig ander ding, dan in het Woord Gods, redding voor de natie? Daarop moet toch ieder christen antwoorden: neen! Welnu, de kerk bedient dat Woord; de kerk mag geen enkel woord spreken, of het moet met dát Woord in overstemming zijn; door dát Woord geëischt zijn! Daarom is getrouwe Woordbediening het en het eenige medicijn voor de natie! En daarom wordt een kerk, die haar woorden begint de devalueeren, een ramp voor de natie! Daarmee is geen woord te veel gezegd! En nu even naar de feiten: Wormser heeft eens terecht gezegd: leer de natie weer haar doop verstaan en de natie is gered. Uw synode, ds IJ., sprak heel wat woorden in 1943 over den doop; woorden, die U vinden kunt in het bekende Praeadvies; woorden, waarop geschorsten afgezet werd! En een paar jaar later? U moogt dat Praeadvies wel in de kachel stoppen! Is dá t niet DEVALUEEREN van haar woorden, door de Synode zelf? Komt U me nu niet aan, met dat gezegde, dat het Praeadvies niet de officiële woorden der synode zijn, want het is onzedelijk, dat de synode zich zóó van het Praeadvies tracht te distancieeren. Begin 1944 was het zonder meer: toetssteen van rechtzinnigheid! Als de leer omtrent den Heiligen Doop, zooals het Praeadvies die bood, een „goed” was van „boven-Jeruzalem”, en zoo wérd hij aangediend, dan is dat „goed” later verkwansteld; en Wormser zou in de vorige eeuw over zulk gedoe zijn vernietigend oordeel hebben uitgesproken: een kerk, die zóó doet, ontleent aan de natie de mogelijkheid van nog gered te worden! Zulk een kerk is een pest en wordt een ramp voor de natie. Het ergste verraad, dat het land aangedaan kan worden, is dus, volgens K. S., dat de kerk het Woord Gods niet meer zuiver doorgeeft; dat zij dat Woord gaat devalueeren; dat zij dat „goed” van „boven-Jeruzalem” gaat verkwanstelen. Wat de N.S.B.-ers deden, was slechts een gevolg van dát wortelkwaad.

Zóó schreef K. S.

Maar U, ds IJ., stelt het voor, alsof K. S. en de zijnen, op een inferieure manier aan het schelden waren geslagen en aan het lasteren, waarbij zij dan op minderwaardige wijze trachtten te profiteren van de felle hartstocht van het gewone volk tegen de N.S.B.-ers.